

İBB Deprem ve Doğal Afet Komisyonu Başkanlığı'ndan tarafından istenen ve Şubemiz tarafından hazırlanan deprem ve kentsel dönüşümle ilgili görüşlerimizi içeren rapor aşağıdadır.

İSTANBUL, DEPREM VE KENTSEL DÖNÜŞÜM İMO İSTANBUL ŞUBE GÖRÜŞLERİ

8500 yıllık İstanbul, tarihi derinliği ile eşsiz bir mozaiktir. Maalesef yangınlar, depremlerle yıkılmış; şehircilik bilminin gerekleri bilinmeden, denetimsiz ve kontrolsüz yapılan yıkımlarla hırpalanmış ve geçmişten günümüze yeşili/orman alanları, su havzaları, tarım arazileri, her türlü kentsel gelişme çerçevesinde tehditlere maruz kalmıştır.

Gelecek nesillere aktarılması gereken bir kültür ve doğa hazinesi olan kentimiz, çeşitli imar faaliyetleri ve rant politikalarıyla artan yapılaşma sonucu kuzeye doğru gelişmesini sürdürmektedir.

Kent ve kentliler, karayolu ulaşım biçiminin bedelini trafik kazalarının yanı sıra, hava ve gürültü kirliliğiyle, çevrenin ve toplum sağlığının tahrip edilmesiyle öderken, kent, yapılan kıyı düzenlemeleri ve tarihsel dokuyu etkileyen uygulamalarla durmadan olumsuz etkilendi. Şehircilik birikimi yetersizliği ve politik tavizler sebebiyle sosyal boyutu ve insan boyutu devre dışı kaldı. Kentin kimliği, tarihi dokusu imar faaliyetleri kapsamında düşünülmezken kent yüksek alışveriş merkezleri, rezidanslarla trafik sorununu da tetikleyerek yeni tepelere kavuştu.

Kentte dalga dalga “gece konan” yapılarla yerleşim bölgeleri oluştu. Uzmanlar kentin kötü yapılaşmasını eleştirerek, yapı artışı, insan artışı ve araç artışı şeklinde birbirini izleyen zincirin kente zarar vereceğini, karar vericilerin serbestçe verdikleri kararlarla bu sorunların artmasına neden olduğuna dikkat çekmeye devam ettiler.

Telifisi mümkün olmayan sonuçlara yol açacak adımlar atılırken; kent kimliği, tarihi doku, orman

ve su havzaları gibi doğal varlıklar göz ardı edildi. Beklenen depreme hazırlanılması gerekirken, deprem toplanma alanları, ulaşım güzergâhları yok edildi ve kentin afet müdahale olanakları bilinmezle mahkûm edildi.

DEPREM

Türkiye bir deprem ülkesidir ve ülke topraklarının yüzde 66'sı 1. ve 2. derece deprem kuşakları üzerinde olduğu ve nüfusumuzun yüzde 70'ini barındıran 11 büyük kent, büyük sanayi kuruluşlarımızın yüzde 75'i deprem tehlikesi altında olduğu bilinmektedir.

526 yılı Antakya'dan günümüze kadar coğrafyamızda sayısız deprem meydana gelmiş, yüz binlerce insan yaşamını yitirmiştir.

17 Ağustos 1999'da merkez üssü Kocaeli/Gölcük olan 7.4 büyüklüğündeki deprem, Kocaeli, Sakarya, Yalova, İstanbul, Bolu'yu yıkıcı etkisiyle karşı karşıya bıraktı. Eskişehir, İzmir, Ankara gibi kentler de depremi hissetti. Resmi rakamlara göre 17 bin 480 insan yaşamını yitirdi, 43 bini yaralandı. Binden fazla insan sakat kaldı. Depremde 330 bin konut, 50 bin işyeri değişik derecede hasar gördü. 140 bin bina çöktü, 1 milyona yakın insan evinden, işyerinden oldu.

17 Ağustos Depreminde İstanbul 1999 depremini sert yaşayan kentlerden biri oldu. Depremin merkez üssüne 100 kilometrelik bir uzaklıkta olmasına rağmen 3 binden fazla yapı ağır hasar gördü. 50 yapı tamamen yıkıldı, 30 bin yapı, az ve orta hasara uğradı. Bine yakın İstanbullu hayatını kaybetti.

Olası beklenen İstanbul depreminde ise en iyimser senaryolar bile yüzbinlerce vatandaşın can güvenliğinin tehlikede olduğunu göstermektedir.

26 Eylül 2019'da 5,8 büyüklüğündeki İstanbul depremi, yaklaşmakta olan olası İstanbul depreminin, büyük tehlikenin ayak sesi oldu.

İstanbul'un aradan geçen zaman zarfında depreme hazır hale getirilemediği, yapı stokunun iyileştirilemediği, ulaşımdan haberleşmeye altyapının deprem koşullarında kullanılacak düzeyde olmadığını göstermiştir.

Deprem toplanma alanlarını yapılaşmaya açan, ulaşım güzergahlarına otopark yapan, kentsel dönüşüm projelerini rant değeri yüksek bölgelerden başlatan zihniyet, Eylül 2019 depremi vesilesiyle su yüzüne çıktı. İstanbul'un Eylül 2019 depremine verdiği tepki, 16 milyonluk kentin depreme hazır olmadığını, konutların deprem güvenliğinin bulunmadığını, milyonlarca İstanbullunun can güvenliğinin tehlikede olduğunu gösterdi.

Türkiye'nin felaketlere açık yapısı uluslararası kurumların da değerlendirmelerinde yer almaktadır. Örneğin OECD tarafından her yıl hazırlanan "Hükümetlere Bakış" başlıklı raporda doğal ve doğal olmayan felaket yaşayan ülkeler sıralamasında Türkiye ilk dörtte yer alıyor. Raporda bir olayın felaket sayılabilmesi için 10 ya da daha fazla insanın hayatını kaybetmesi, 100 ya da daha fazla insanın olaydan etkilenmesi, olayın olağanüstü hâl ilan edilmesini gerektirecek ağırlıkta olması şartı aranıyor. İlk dört içerisinde yer alan ülkeler ABD, Meksika, Japonya ve Türkiye olarak sıralanıyor.

ABD merkezli deprem araştırma kurumunun (USGS) 2020 verilerine göre ise 2020 yılı içerisinde meydana gelen depremlerde en fazla can kaybının Türkiye'de yaşandığı belirtilirken, kurum verilerinde 2020 yılında 6,5 üzerinde 27 deprem meydana geldiği belirtiliyor.

Bu veriler kapsamında 23 Haziran 2020'de Meksika'da 7,4 büyüklüğünde depremde 10, 17 Temmuz 2020'de Papua Yeni Gine'de 7 büyüklüğünde depremde 1 can kaybı yaşandığı, ayrıca Japonya, Şili, Endonezya, Yunanistan, Solomon Adaları ve Amerika'da 6,5 ve 6,9 büyüklüğündeki depremlerde can kaybı görülmediği belirtiliyor. Türkiye'de ise 24 Ocak 2020 Elazığ depreminde 41, 30 Ekim 2020 İzmir depreminde 117 kişi hayatını kaybetmiş durumda. Bu veriler Türkiye'nin afetlere açık bir ülke olduğunu ve yapılarımızın deprem güvenliği olmadığını göstergesidir.

Ülkemizde 20 milyonu aşkın yapı bulunmaktadır. Ayrıntılı bir yapı envanter çalışması yapılmadığı için bilgilerimiz kısıtlıdır ancak yapı stokunun en az yarısının güvenli olmadığı tahmin edilmektedir.

İstanbul'da ise 1 milyon 100 bin civarındadır. Hem ülke genelindeki hem de İstanbul özelinde yapı stokunun en az yarısının mühendislik hizmeti almadan üretildiği, ya yapı denetime hiç tabi olmadığı ya da sağlıksız ve işlevsiz denetim gördüğü, kaçak ve ruhsatsız olduğu bilinmektedir. Mevcut yapılarda kolon kesme, kat ilavesi gibi ruhsat dışı tadilatlar sıradanlaşmıştır.

Son yıllarda deprem görmediği halde göçen binalar, yıkılan istinat duvarları İstanbul'un yapı stokuna ilişkin bir gösterge olurken, son "imar barışı" uygulamasına başvuru sayıları ve konuları bu açıdan da ayrıca değerlendirilmelidir.

Elbette bütün bunlar merkezi ve yerel yönetimler tarafından bilinmektedir. Örneğin, TBMM bünyesinde kurulan Deprem Komisyonu raporunda İstanbul başta olmak üzere Türkiye'nin depremselliği ve yapı stoku üzerine ayrıntıları ile durulmuştur.

İstanbul'un hızlı kentleşme ve denetimsiz yapılaşma neticesinde riskli yapı gerçeğiyle karşı karşıya olduğu, ruhsatsız ve kaçak yapıların deprem güvenliğinin sorgulanması gerektiği belirtilerek İstanbul'daki binaların % 15'inin risk altında olduğu tespit edilmiştir.

1999 depreminden hemen sonra, 21 Mart 2000 tarihinde Ulusal Deprem Konseyi kurulmuştur. Deprem bilimcilerinden, üniversite ve bilim çevrelerinin temsilcilerinden oluşan Konsey, 2002 yılında Strateji Raporu ile kamuoyunun karşısına çıkmış; rapor, o zamana kadar çekilen en net Türkiye fotoğrafı barındırmasının yanı sıra yol haritasını da içerecek şekilde düzenlenmiştir.

1999 depreminden bugüne kadar, İstanbul'un yenilenmesine ve deprem güvenli olmasına yönelik

yapılan "stratejik" öneme sahip birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

- İBB Tarafından Yapılan Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) İstanbul Deprem Senaryosu (2002): İstanbul'un karşı karşıya kaldığı deprem tehlikesinin belirlenmesini sağlayan JICA çalışması ile olası 7.7 büyüklüğünde bir depremde, kayıp ve hasar durumu için "Yaklaşık 500.000 bina, 70.000 ila 90.000 civarında ölü, 40 milyar ABD doları civarında maddi kayıp, 1.000.000 kişi için kurtarma operasyonu, 330.000 çadıra ihtiyaç duyulacağı belirtilmiştir.

- 1999 Depremi'nden sonra İBB tarafından 2003 yılında mevcut yapı stoğuna ilişkin güçlendirme ve yenileme çalışmalarının ne şekilde yapılacağına ilişkin tüm taraflarla bir araya gelinerek İstanbul Deprem Master Planı hazırlanmıştı. İTÜ, ODTÜ, YTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi'ne İBB tarafından hazırlatılan çalışmada; yapı inceleme ve güçlendirme, imar uygulamaları, hukuki çalışmalar, mali kaynak çalışmaları, eğitim çalışmaları, sosyal faaliyetler, afet ve risk yönetiminin "temel ilke" ve "esasları" belirlenmişti.

- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Deprem Şurası Raporları (2004)

Sonrasında 2006 yılında İstanbul Valiliği bünyesinde kurulan İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB) tarafından yürütülen İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında yapılan açıklamada ise kamu kurumlarına ait binaların 2021 yılına kadar elden geçirileceği, kentsel dönüşüm projelerinin tamamlanma süresi için 20 yıl gerektiği belirtilmiştir. Oysa 2002 yılında hazırlanan Deprem Master Planı o gün uygulanmaya başlansaydı, şu anda kentimiz büyük oranda deprem güvenli kent haline gelmiş olacaktı.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, 2019 yılında Belediye Meclis toplantısında yaptığı sunumda İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü ile Boğaziçi Üniversitesi tarafından hazırlanan bir başka deprem senaryosunu paylaşmıştır. İmamoğlu, İstanbul'da ağır hasarlı bina sayısının 48 bin, orta ve daha üstü hasarlı bina sayısının 194 bin olacağını ifade etmiştir.

Bu senaryoya göre her yüz binadan 23'ünde hasar beklendiği, 25 milyon ton enkaz oluşacağı, yolların üçte birinin kapanacağı; 463 içme suyu noktasının, bin 45 atık su noktasının ve 355 doğal gaz noktasının hasar göreceği, toplamda 120 milyar TL yapısal ve yapısal olmayan ekonomik kayıp yaşanacağı ve kıyı şeridinde bulunan 17 ilçenin de tsunami riski taşıdığı vurgulanmaktadır.

Hal böyleyken, 13 Ocak 2017 tarihinde İstanbul Zeytinburnu'nda bulunan kendiliğinden yıkılan bina, 24 Temmuz 2018'de Beyoğlu Sütluçe Fuadiye Sokak'ta herhangi bir dış etkene bağlı olmadan çöken bina, Kartal Sema Sokak'ta 6 Şubat 2019'da kendiliğinden çöken bina, 10 Ekim 2018'de Bağcılar Kirazlı Sokak'ta yan parseldeki temel kazısı nedeniyle yan yatan bina, ve bununla birlikte kentin değişik noktalarında yıkılan istinat duvarları, yine kentin değişik bölgelerinde zemin kayması nedeniyle boşaltılan binalar İstanbul'u bekleyen tehlikeye işaret etmektedir.

İstanbul Kartal Sema Sokak'ta kendiliğinden çöken tek bir binada bile can kaybı 21 olmuştur. Bu da olası İstanbul depreminde nasıl bir facia ile karşı karşıya bulunduğumuza işaret etmektedir. Ayrıca afet sonrası organizasyonda ne kadar yetersiz olduğumuzu da açığa çıkartmış; bir binada bile yetersiz kalan müdahale ve kurtarma çalışmalarının olası İstanbul depreminde nasıl hayata geçeceği kaygılarını arttırmaktadır.

30 Ekim 2020'de İzmir 6,9 büyüklüğündeki Seferihisar merkezli deprem, Aydın'ı, Manisa'yı, İstanbul'u içine alan geniş bir alanda hissedildi. Asıl yıkıcı etkisi ise İzmir merkez ve ilçelerinde görüldü. Yapılan belirlemelere göre depremde 180 binanın ağır hasarlı olduğu veya yıkıldığı tespit edildi. 190 binanın orta hasarlı olduğu görüldü. 1267 binanın depremi az hasarla atlattığı belirlendi. 115 can kaybının yaşandığı depremde bini aşkın yurttaş da yaralandı.

Ne yazık ki iktidar yapı stokunun iyileştirmesi, yani bir kısmının güçlendirilmesi, bir kısmının ise yıkılıp yeniden yapılması için kentsel dönüşüm projeleri haricinde herhangi bir uygulamayı hayata geçiremedi. Henüz deprem toplanma alanları sorunu bile çözülmemiş İstanbul'un, deprem sırasında ve sonrasında vereceği tepki, ne yazık ki İstanbulluların karşı karşıya kaldığı tablonun iç açıcı olmadığını göstermektedir.

En iyimser deprem senaryolarında on binlerce binanın değişik düzeylerde hasar göreceği, yüz binlerce vatandaşın etkileneceği belirtilmektedir. İyimser senaryo şöyle formüle edilmektedir: İstanbul'da bulunan yaklaşık 1 milyon 200 bin binanın yüzde birinin ağır ve çok ağır hasara uğrayacağı, yüzde 1'e karşılık gelen 12 bin binada yaklaşık 500 bin kişinin yaşadığı varsayılmaktadır. Kaldı ki İstanbul'un mevcut yapı stokunun durumu ortadadır ve binaların depreme vereceği olumsuz tepki, iyimser tahminlerdeki oranla karşılaştırılamayacak derecede olacaktır.

Olası bir depremde karşı karşıya kalınacak tek sorun çöken binalar ve can pazarı olmayacaktır. Binalardan deprem toplanma alanlarına, ulaşımdan iletişime, barınma sorunundan sağlık hizmetlerine, beslenmeden nüfusun güvenli alanlara tahliyesine kadar İstanbul içinden çıkılması güç sorunlarla yüz yüzedir.

Sorunlar açık ve bellidir. Kentlerimizin ve yapılarımızın durumu için çözüm, kamu yönetiminin akılcı, bilimsel karar ve tasarruflarını gerektirmektedir.

İnşaat mühendisliği her zeminde güvenli ve sağlıklı yapı üretiminin gerçekleştirilebileceğini kanıtlamış bir bilim dalıdır. Yeter ki bilimsel esaslarda zemin etüdü yapılsın, zemine uygun tasarım gerçekleştirilsin, nitelikli malzeme kullanılsın ve eksiksiz yapı denetimi uygulansın. Bu başarıldığı takdirde doğa olayı olan depremin afete dönüşmesi söz konusu olamaz. Bir başka ifade ile inşaat

- Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları
- Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi
- Kentsel Miras, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım
- İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge ve Enerji Verimliliği
- Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar
- Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Kentler
- Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim
- Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim

Şura'da toplumun kentleşme alanındaki aktörler bir araya gelmiş ve kentlerin daha yaşanabilir, daha sürdürülebilir, daha güvenli, daha sağlıklı, daha insani bir kent oluşturulmasında bilgiler bir araya gelerek bir yol haritası oluşturulmuştur. Kentleşme Şurası'ndan sonra oluşturulan; Kentsel Gelişme Stratejisi (KENTGES) olan "Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023)" sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde yerleşme ve kentleşme ile yerleşme ve mekânsal planlamanın alan, tema ve boyutlarını kapsarken, mekâna ilişkin sektörleri bütünleşik bir yaklaşımla ilişkilendirilmiştir.

KENTGES; kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin değerler sistemini ve ilkelerini benimseyen bir anlayıştan hareketle, ulusal düzeyde referans çerçeve belgesi niteliği taşıyan bir strateji dokümanı olarak 4 Kasım 2010 tarih ve 27749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak devletin belgeleri arasına girmiştir.

Kentleşme Şurası komisyon çalışmalarında; üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, meslek örgütleri, özel sektör ve STK'lardan oluşan toplam 151 kuruluştan 296 katılımcının çalışmaları sonucunda tespit edilen 437 sorun alanında, 700 strateji ve 1200 eylem önerisi geliştirilmiştir.

Kentleşme Şurası'ndan gelen önerilerin de katılımcı yöntemlerle sadeleştirilmesi, bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi esas alınmış ve hazırlanmasında;

- Kentleşme Şurası Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgesi,
- DPT Müsteşarlığınca yürütülen Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesinde yer alan Türkiye'de kentleşmeye ilişkin tespit ve değerlendirmeler, kentleşme alanında sürdürülebilirlik çerçevesi, yaklaşım ve modeller,
- Dokuzuncu Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Programlar, Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Ulusal Strateji Belgeleri,
- BM'nin Habitat, Mekânsal Planlama Rehberi, Gündem-21 ve ilgili strateji ve eylem planları,
- Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa'nın Mekânsal Gelişmesi için Rehber İlkeler, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi vb. belgeler dikkate alınmıştır.

KENTGES'te, kentsel dönüşümü, fiziksel mekânın dönüşümünün yanı sıra, sosyal adalet ve gelişim, sosyal bütünleşme, yerel-ekonomik kalkınma, tarihi ve kültürel mirasın ve doğal çevrenin korunması, zarar azaltma ve risk yönetimi, sürdürülebilirliğinin

sağlanması vb. ilkeler çerçevesinde kapsamlı ve bütünlüklü bir yaklaşımla ele alınması gereken bir konu olduğu vurgulanmıştır.

Bu çerçevede, kentlerin bugün ve gelecek kuşaklar açısından yaşanabilir bir kent haline bürünebilmesi için öncelikle kamu yararından, şehircilik ilkelerinden yana; doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren, bir arada yaşama kültürünü büyüten katılımcı, müzakereci, dinamik ve eşitlikçi bir planlama anlayışının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Maalesef, ülkemizin ve İstanbul'un inşaata dayalı ekonomisi doğal çevreyi ve tarihi dokuyu yok etmektedir. Kentsel dönüşüm adı altında yeşil alanların, orman alanlarının, su havzalarının yapılaşmaya açılmasıyla kentin hayat damarları yok edilmektedir.

Bugünkü kentsel dönüşüm yasası ve var olan mevzuatlar; kentsel dönüşüm uygulamaları için temel beklenti olan sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrede, güvenli yapılarda oturmak anlayışını karşılayamadığı gibi yeni sorun alanları yaratmıştır.

Öte yandan projektörler iktidar sözcülerinin kamuoyuyla paylaştığı bilgilere çevrildiğinde karşımıza çıkan tablo, kentsel dönüşüm projelerinin bırakalım kısa ve orta vadeyi, uzun vadede bile ihtiyacı karşılamasının mümkün olmadığını göstermektedir.

Ülkemizde yapı stokunun durumu içler acısı haldeyken, imar affıyla güvensiz yapı örneklerini kalıcı hale getirmek olası bir depremde faciaya yol açacağı da ortadadır. Siyasi iktidar tarafından yakın geçmişte gerçekleştirilen bir dizi değişiklikle bir yandan kaçak yapılaşmanın önü açılırken, diğer yandan da mühendisler yapı üretim sürecinin dışına itilerek, mühendislik hizmeti almadan yapı üretilmesi adeta teşvik edilmiştir.

Bugün deprem önlemi olarak yürütüldüğü iddia edilen ve deprem tehlikesi ile meşruluğu sağlanan kentsel dönüşüm projelerinin, bir bütün olarak bu amaca uygun düzenlenmediği, kentlerin rant değeri yüksek bölgelerinden başladığı görülmektedir.

Kentsel dönüşüm projeleri deprem riskinin fazla olduğu yerlerde değil, kentsel "RANTIN" en yüksek olduğu bölgelerden başlamıştır. Ayrıca kentsel dönüşüm uygulamaları ile caddelerin, sokakların ve mahallelerin alt yapısı aynı kalmasına rağmen,

hane sayısının artması aile sayısı ve nüfusun artması kentin demografik yapısını bozarak, fiziksel eşikleri zorlamakta, yeni trafik ve alt yapı sorunları yaratmaktadır. Tüm bunların yanı sıra özellikle ekonomik krizin büyümesi ile YIK-YAP anlayışı ile üretilen bu projelerin yarım kalması da vatandaşlarımızı mağdur etmiştir.

Oysa ki, sürdürülebilir gelişme ve yaşanabilir kentlerin oluşturulması için; açık, şeffaf bir şekilde çalışabilecek güçlü yerel yönetimlerin yaratılması ve kent halkının süreçlere katılımının sağlanması gerekmektedir.

SORUNLARIN KAYNAĞI

Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeği ne yazık ki yapı üretim sürecinin denetimsizliğiyle birleşti ve karşımıza bugünkü tablo çıktı. Son birkaç yılda meydana gelen İstanbul, Elazığ, Manisa, Malatya ve İzmir depremleri ve yapıların verdiği tepki, bu gerçeği bir kez daha yüzümüze vurdu.

Var olan yapı stokunun deprem riski giderilememiş, "yara sarma" anlayışıyla günün kurtarılmasına çalışılmıştır. Yapı stokunun iyileştirilememesi bir yana dere yatakları imara açılarak sağlıksız ve güvenlikten yoksun yapılaşma devam etmiştir.

Kentler betona teslim edilmiştir; son dönemde boşaltılan askeri alanlar bile imara açılmıştır. Bu durumun bölgelerde nüfus ve yapılaşma yoğunluğuna yol açacağı açıktır. Kentler rant göre düzenlenmiş, kentsel dönüşüm projeleri bu doğrultuya yönlendirilmiştir.

Yapı denetim sistemi ya hiç uygulanmamış ya da piyasa şartlarına açılarak denetim zaafa uğratılmıştır. Aynı şekilde yapı malzemelerinin üretiminde de sağlıklı bir denetim mekanizması kurulamamıştır.

Yapı stokunun kısa sürede iyileştirilme yönündeki beklenti karşılıksız kalmış, hatta imar aflarıyla kaçak ve güvensiz yapıların mevcudiyetlerinin devam etmesine izin verilmiştir. Deprem toplanma alanları oluşturulmamış, oluşturulanlar yapılaşmaya açılmış, deprem sonrası kullanılacak ulaşım güzergâhları yok edilmiştir.

İnşaat mühendisliği mesleği nitelikli hale getirilmemiş, meslek odaları işlevsizleştirilmiş, mesleki etik ilkelerin kabulü, yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesine olanak sağlanmamıştır.

Vurdumduymazlık, bilim dışılık, haksız kazanç elde etme gibi olumsuz yönler ortadan kaldırılacağına adeta teşvik edilmiştir.

Tercih, insan hayatını korumak, niteliğini yükseltmek, güvenli yapılarıyla, sosyal donatılarıyla, yeşil alanlarıyla yaşanabilir bir kent yaratmak olmalıdır. Öncelikli tercihler insandan, toplumdan yanaysa çözülemeyecek sorun yoktur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- İstanbul'da 1 milyon konut depreme karşı güven vermemektedir.
- En iyimser tahminde bile binlerce İstanbullunun can güvenliği tehlike altındadır.
- Bütün bir hayat, Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğine göre düzenlenmelidir.
- Kanal İstanbul ve birlikte planlanan diğer inşaatlar kentin doğasına geri döndürülemez zararlar verecektir.
- Yapılacak inşaatların ekonomik kalkınma yaratacağı beklentisi, kanal projesi ile birlikte yapımı planlanan diğer inşaatlara (konutlar, asma köprüler, yapay adalar vd.) dayalı ekonomik kalkınmanın sürdürülemez olduğu bilinmektedir.
- Havayı, suyu ve toprağı kirleterek sağlanan

ekonomik faydanın hiç kimseye yararı yoktur. Asıl olan yaşamın sürekliliğidir.

- Maddi kazanç kaybedilen doğayı geri getirmez.
- Tercihimiz insandan, insan hayatının niteliğinin yükseltilmesinden ve kamusal alanın genişletilmesinden yana olmalıdır.
- Hastane ve okullarımız başta olmak üzere diğer kamu yapılarımız, eski eserlerimiz, müzelerimiz, apartmandan bozma okul, dersane, klinik, üniversite binaları, yurtlar da önemli ölçüde deprem riski altında bulunmaktadır.
- İnsanlarımızın toplu olarak çalıştıkları endüstri tesisleri, küçük ve büyük iş yerleri, apartman altı küçük boy işletmeler de deprem riski altında bulunmaktayken Kanal İstanbul Projesine ayrılan bütçe ile İstanbul'un depreme hazır hale geleceği unutulmamalıdır.
- Karar vericiler deprem tehlikesi altında bulunan bu kenti ikiye bölmenin yaratacağı engelleri ve sorunları fark etmeli, uzmanların söylemlerine kulak kesilmeleri gerekmektedir.
- Mevcut durumda bile deprem toplanma alanları, ulaşım güzergâhları yok edilen bir kentin afet müdahale olanakları adeta bilinmeze mahkûm edilirken, bölünmüş bir kentin deprem sonrasında nasıl tepki vereceği de muğlâktır.
- Karadeniz'i Marmara Denizi'ne bağlayacak kanal projesi köyleri ve bölgedeki yerleşik düzeni bozacak, ortaya çıkacak iki yaka arasında en az 10 yeni köprünün yapılmasına neden olacaktır.
- Emlak rantı yaratma dışında şehircilik politikası olmayanların, bilim insanlarının uyarılarına kulaklarını kapatanların yanıldıkları acı deneyimlerle ortaya çıkmıştır.
- Gelecekte yükü kaldıramadığı için iflas eden İstanbul ve zamanla yok olacak Marmara Denizi ile karşı karşıya kalmamak için çaba saf etmeliyiz.
- Türkiye'de afet ve acil durum yönetimi ya yoktur ya da çok yetersizdir. Hâlâ sürmekte olan salgın, son zamanlarda yaşadığımız orman yangınları ve seller bu gerçeği bir kez daha önümüze koymuştur.
- Deprem için ulusal seferberlik şarttır. Bu seferberlik için bir an evvel harekete geçmeyenler ülkemizi ve milletimizi topyekûn etkileyecek bir yıkımın sorumluları olacaklardır.
- Ülkemizin kaderi yoksulluk, krizler, kötü yaşam koşulları, her afet sonrası kaybedilen hayatlar değildir.
- Ülkemizde bu kaderi değiştirecek çok değerli meslektaşlarımız, bilim insanları ve uygulayıcılar vardır.

İstanbulluların kendilerini güvende hissedebileceği düzenlemeleri hayata geçirmek kamu yönetiminin, halktan yana politikalar oluşturması ile sağlanabilir.